

Mødet den 21. Novbr. 1907.

Fraværende: Mikael Johansen.

1. (J. Nr. 423—07). Indstilling fra Kasseudvalget om Optagelse af et midlertidigt **Laan** paa 1 Mill. Kr.

»Kommunens Gæld til Aarhus Privatbank (paa Kassekredit) er i den senere Tid stegen stærkt, saa at den nu har naaet ca. 202425 Kr. Til Dækning af denne Gæld saa vel som til Bestridelse af forskellige i den senere Tid paa-løbende Udgifter har Kasse- og Regnskabsudvalget søgt at opnaa et midlertidigt Laan paa 1 Million Kr. og har i denne Anledning henvendt sig til forskellige Pengeinstituter, saaledes som det nærmere fremgaar af vedlagte Koncept. Svarene paa disse Henvendelser vedlægges ligeledes.

Udvalget indstiller, at det fra Aarhus Privatbank fremkomne Tilbud antages paa de i Bankens Skrivelse nærmere angivne Vilkaar, og at Laanet — med Tilladelse fra Indenrigsministeriet — anvendes overensstemmende med hoslagte Fortegnelse.

Det bemærkes, at Bankdirektør Nørgaard under denne Sags Behandling har fratraadt Udvalget og Suppleanten Grosserer Filtenborg tiltraadt det.«

Fortegnelsen er saalydende:		
Til Indretning af Kvægtorv, Opførelse af Eksportstalde m. m.	130000	Kr.
Forskellige Udgifter ved Skolevæsenet.....	20000	»
Bidrag til et nyt Ur paa Domkirken	11000	»
Bidrag til Chr. IX's Børnehjem ..	10000	»
De vedtagne Foranstaltninger ved Vandværket: Nye Boringer og en ny Højdebeholder for 1. Trykzone	ca. 200000	»
En ny Beholder ved Gasværket ..	300000	»
En Turbodynamo ved Elektricitetsværket	70000	»
Tilskud til Landsudstillingen.....	150000	»
Til delvis Dækning af Udgifter ved en ny Pavillon ved Varna ...	50000	»
Til delvis Dækning af Udgifterne ved den ny Kirkegaard.....	59000	»
	<u>1000000</u>	Kr.

Formanden erindrede om, at han ved personlig Henvendelse til forskellige københavnske Pengeinstitutter havde undersøgt Mulighederne af at skaffe et midlertidigt Laan, men at Udsigterne til at faa et saadant paa rimelige Vilkaar ikke havde været lyse. Kasseudvalget havde derfor forespurgt en Række Pengeinstitutter om, hvorvidt og paa hvilke Betingelser, de maatte være villige til at yde Kommunen et midlertidigt Laan paa 1 Million Kroner. Paa samtlige Forespørgsler var der indløbet Svar, men efter Udvalgets Mening kunde der kun være Tale om at acceptere Tilbuddet fra Aarhus Privatbank. Fra den henværende Handels- og Haandværkerbank var der ogsaa kommet Tilbud om et Laan, men kun paa 250000 Kr. og dyrere for Kommunen end Privat-

bankens Tilbud, der gik ud paa, at denne Bank var villig til at yde Kommunen et Laan paa 1 Million Kroner til en Rente af $5\frac{1}{2}$ % paa de Betingelser, at første Halvdel af Laanet erlagdes straks og tilbagebetaltes 1. December 1909, og anden Halvdel erlagdes 1. Juli 1909 og tilbagebetaltes 1. Juli 1910, samt at Laanet iøvrigt skulde være uopsigeligt fra begge Sider.

Skønt det var tvivlsomt, om Kommunen vilde staa sig ved at tage imod Tilbuddet, da den nuværende høje Diskonto muligvis vilde gaa ned, var Kasseudvalget dog enig om, at man vilde være bedst tjent med at gøre dette, saa meget mere som man derved vilde blive behageligere stillet, end naar man maatte lade det komme an paa Bankens Velvilje, om man kunde faa Penge paa Kassekredit eller ej.

Angaaende Laanets Anvendelse tænkte Udvalget opgivet til Ministeriet, at der til Indretning af Kvægtorvet skulde bruges 130000 Kr., til Skolevæsenet 20000 Kr., til Bidrag til et nyt Ur paa Domkirken 11000 Kr., til Christian den IX's Børnehjem 10000 Kr., til Vandværket til nye Boringer og en ny Højdebeholder for 1. Trykzone 200000 Kr., til en ny Gasbeholder 300000 Kr., til en Turbodynamo 70000 Kr., til Landsudstillingen 150000 Kr., til delvis Dækning af Udgifter ved en ny Pavillon ved Varna 50000 og til delvis Dækning af Udgifterne ved den ny Kirkegaard 59000 Kr.

Idet Udvalget mente, at man med dette Laan kunde hjælpe sig de første Par Aar, indstillede det, at man tog mod Privatbankens Tilbud og anvendte Pengene paa den anførte Maade.

Naar Hr. Simonsen i et af de sidste Møder havde ment, at man tidligere burde have optaget Laan,

og at det sidste Laan, i den Tid Hr. Simonsen havde været i Byraadet, forlængst var opbrugt, maatte han oplyse, at man 2 Maaneder efter sidste Valg havde en Beholdning paa 790000 Kr. og til gode i Banken 500000 Kr., og et halvt Aar senere en Beholdning paa 480000 Kr. og til gode i Banken 270000 Kr. 1. Januar 1907 havde man en Beholdning paa 250000 Kr. og 60000 Kr. i Banken, og 1. April 1907 en Beholdning paa 190000 Kr. og til gode i Banken 35000 Kr. Først i Tidsrummet fra 1. April til 1. November var Forandringen sket, og Gælden til Privatbanken var for Øjeblikket ca. 203000 Kr. Han fandt det meget uheldigt, at der fra et Medlem, der tilmed nød den Tillid at sidde i Budgetudvalget, var fremkommet saa urigtige Meddelelser, der i høj Grad var egnede til at svække Tilliden til Kommunens finansielle Styrelse og Kredit, og han forstod ikke, at Hr. Simonsen kunde være uvidende og uforstaaende overfor disse Spørgsmaal, som var drøftet i Budgetudvalget, hvor Hr. Simonsen havde været til Stede. De Forespørgsler, der var fremkommet i Hr. Simonsens Blad angaaende Kommunens Forhold til Privatbanken, kunde der naturligvis ikke være Tale om at besvare i Bladet, men vilde Hr. Simonsen gentage Spørgsmaalene i Byraadet, skulde man gerne oplyse, hvorledes Forholdet var.

Simonsen havde ved sidste Budgetbehandling faaet det Indtryk, at Laanet var opbrugt, og at den sidste Del deraf var blevet brugt til Skolen i Finsensgade, uagtet den var bestemt til noget andet. Hvorledes Stillingen var mellem Kommunen og Privatbanken, havde det været umuligt for ham at se, og han troede, der kunde udarbejdes en noget mere omhyggelig Ekstrakt, end den man i Almindelighed fik. Det var første Gang,

han havde haft Lejlighed til at faa et Opgør over Forholdet mellem Banken og Kommunen, og han var glad ved at vide, hvorledes Sagerne stod, men maatte dog forundre sig over, at en saadan Fremstilling ikke før var blevet givet. At Kommunen kunde ligge med en halv Million, naar man ikke havde Raad hverken til det ene eller det andet, kunde han ingen Anelse have om. Iøvrigt var han ikke forberedt paa en saadan Afrøfling, som her var begyndt, men han havde den Mening, at den fremkomne Kritik havde været medvirkende til, at Privatbanken havde stillet et Tilbud, der, uagtet det ganske vist angik et Obligationslaan, var bedre, end han havde ventet det fra den Kant, og at denne Antagelse var rigtig, fandt han bekræftet ved, at Kritikken var nævnt i Bankens Skrivelse.

Formanden fandt det fremdeles ganske mærkeligt, at Hr. Simonsen havde haft den Mening, at Laanet var opbrugt. Hr. Simonsen kunde ved Henvendelse til Bogholderen let have faaet oplyst, hvorledes Forholdet var, og det burde Hr. Simonsen have gjort, inden Hr. Simonsen fremkom med Kritikken.

Jakob Jensen vilde tilraade, at man tog imod Privatbankens Tilbud. Selv om Laanet vel nok vilde koste lidt mere end en fortsat Kassekredit, maatte det dog foretrækkes, idet det vilde være behageligt at vide, hvor mange Penge man havde til Disposition. Han troede dog ikke, man kunde hjælpe sig med Laanet i to Aar, for ganske vist kunde Spørgsmaalet om Sygehuset maaske udsættes, skønt han ikke troede det, men en ny Skole kunde man ikke vente med i to Aar.

Vestesen troede ikke, at Privatbankens Tilbud var paavirket af Hr. Simonsens Kritik, og

ansaa det for et Spørgsmaal, om det ikke vilde være billigere for Kommunen at fortsætte med Kassekrediten i Stedet for at tage mod Tilbuddet. Det fremgik af Bankens Skrivelse, at Banken beregnede sig Nationalbankens højeste Diskonto uden Provision, hvilket maatte anses for en meget fordelagtig Maade at have en Kassekredit paa. De indkomne Svar paa Kasseudvalgets Forespørgsler viste, at de øvrige lokale Pengeinstitutter kun i meget ringe Grad eller slet ikke kunde tilfredsstille Kommunens Behov.

Simonsen mindede om, at Anledningen til hans Udtalelser var den Rente, som Privatbanken beregnede sig af Kommunen, og han kunde ikke indse, hvorledes det kunde skade Byen eller svække dens Kredit, at man omtalte, at Banken tog 1 % højere Rente end nødvendig, da Banken dog havde en større Sum af Byens Penge indsat.

Han syntes, at Formanden var lovlig langt ude, naar Formanden angreb ham, som sket var, og det forekom ham, at Formanden, som var Medlem af Privatbankens Repræsentantskab, ikke var berettiget til at føre an i denne Sag.

Et af Spørgsmaalene i »Demokraten« gik ud paa at faa oplyst, om Privatbanken ikke havde diskonteret Veksler til en lavere Rente til andre, end den beregnede sig af Kommunen. Kommunen maatte anses for fuldt saa sikker som en privat Mand, og det skulde ikke synes, at et Obligationsslaan gav Banken større Sikkerhed, end den alt havde for Kassekrediten.

Iøvrigt maatte han anse det for rigtigst, om der i Forvejen var blevet givet ham Meddelelse om den Aktion, der forestod, saaledes at han var blevet i Stand til at foretage de fornødne Under søgelser.

Filtenborg ansaa det for en for Kommunen meget fordelagtig Overenskomst, som i sin Tid var sluttet med Privatbanken, om en Kassekredit til Nationalbankens højeste Diskonto uden Provision. Rente for Kassekredit, hvor Pengene skulde være rede til enhver Tid, maatte ikke sammenlignes med Vekselrente. Efter hans Mening havde Byen staaet sig udmærket ved denne Bankforbindelse.

Formanden hævdede, at der i Udvalget ikke var forberedt nogen Aktion mod Hr. Simonsen, men at de fremkomne Udtalelser stod for hans egen Regning. Anken kunde for Resten vendes mod Hr. Simonsen selv, der var faldet Kasseudvalget i Ryggen med Paastande, der intet positivt indeholdt.

Det var meget rigtigt, at han var Medlem af Privatbankens Repræsentantskab, men det vilde dog være urimeligt, om han derfor skulde være udelukket fra at omtale Byens Sager.

Maaske kunde det tænkes, at Kommunen under almindelige Forhold kunde laane af Havnens Midler, men de sidste Aar vilde det have været umuligt for Havnen at laane Penge ud. Havnens Beholdning svandt stadig paa Grund af Udvidelsen, saa det vilde være ganske uforsvarligt af Havnen at binde sine Penge ved et Laan til Kommunen.

Harald Jensen fandt det ikke rart at laane saa mange Penge til $5\frac{1}{2}$ %. Han havde i en af Besvareelserne set, at vedkommende Bank maaske efter Nytaar kunde betjene Byen, og mente deri at se en Antydning af, at denne Bank ventede et bedre Pengemarked efter Nytaar. Maaske kunde der derfor være nogen Grund til at udsætte Laanet til efter Nytaar for muligvis at opnaa en lavere Rente. $5\frac{1}{2}$ % var dyrt, selv om det

ganske vist for Øjeblikket vel nok var saa billigt som muligt.

Han vilde rent privat sige, at han ikke var nogen Ynder af den Form, hvormed Formanden indledede denne Diskussion. Formanden havde givet en officiel Afrøfling i en Form, der næsten kunde bringe en til at tro, at Formanden endnu sad i et Embede, hvor Formanden tillige var Politimester. Han erindrede, at saadant var sket før, og han syntes, det var urigtigt at anvende saa skarpe Midler, da der derved bragtes en ikke gavnlig Bitterhed ind i Forhandlingerne. Han vilde, hvis han havde været i Formandens Sted, have anvendt en anden Form end den, Formanden havde anvendt, og som ikke passede sig over for Borgernes valgte Mænd.

Formanden beklagede, at Hr. Harald Jensen ikke syntes om den anvendte Form. Det var ikke hans Sædvane at bruge nogen skarp Form, og Hr. Harald Jensen havde ikke Ret i, at han brugte den ofte, men i dette Tilfælde havde han fundet det rigtigt, da der fra et Medlem var fremkommet ganske urigtige Oplysninger.

En københavnsk Bank havde ganske rigtig antydnet, at den muligvis efter Nytaar kunde yde Byen det ønskede Laan, men Byen maatte saa binde sig for en længere Aarrække, og det kunde ikke anses for tilraadeligt.

Harald Jensen skulde ikke modsætte sig eller fraraade, at Privatbankens Tilbud, der utvivlsomt i Øjeblikket var billigt, blev antaget; hans Udtalelse skulde ikke være andet end en Henstilling.

Angaaende det andet Spørgsmaal vilde han sige, at Takt altid vilde være en Skønssag, hvorom der ikke kunde diskuteres. Hvad en fandt takt-

løs, fandt en anden maaske taktfuldt. Dersom han skulde have sagt, at Formanden altid brugte en skarp Form, havde han sagt fejl, han mente kun, at dette var sket een Gang før.

Simonsen maatte efter Formandens Udtalelse antage, at det kun var overfor ham, at Formanden anvendte en skarp Tone. Han skyldte ikke Formanden Tak for nogen Tillid og skulde nok staa dem, der havde vist ham Tillid, til Ansvar, og han fandt det vedblivende ikke rigtigt, at Formanden som Medlem af Privatbankens Repræsentantskab ikke var traadt tilbage under Forhandlingerne angaaende Laanet.

Mousten erklærede sig enig med de øvrige Medlemmer af Kasseudvalget. Hvorledes Privatbanken anvendte sine Midler, kom ikke Byraadet ved, og Kommunen havde altid faaet Penge saa billigt som muligt af Privatbanken.

Indstillingen vedtoges.

2. (J. Nr. 401—07). Angaaende den i Mødet den 7. d. M. (S. 380) til Budgetudvalget henviste Indstilling fra Vandværksudvalget om Anlæg af en ny **Vandbeholder** og Forlængelse af **Kildevandsledningen** forelaa der fra førstnævnte Udvalg Indstilling om, at Arbejderne bringes til Udførelse, og Udgiften 208000 Kr. afholdes af Laan, idet det dog henstilles til Vandværksudvalget at undersøge nøjere, om ikke Udgifterne paa noget Punkt kunde reduceres.

Samuelson takkede for den Ekspedithed, hvormed Budgetudvalget havde erklæret sig, og oplyste, at hver Boring antagelig vilde give ca. 400 Tdr. Vand, men at en Boring ogsaa undertiden kunde give langt mere. Da man vilde standse med Boringerne, naar man var oppe paa 20000 Tdr., vilde Boringernes Antal afhænge af

den Vandmængde, de gav. Muligvis kunde der paa dette Omraade spares noget.

Indstillingen vedtoges.

3. (J. Nr. 269—07). Fra Brandkommissionen forelaa Erklæring vedrørende den i Mødet den 9. Oktober behandlede Sag angaaende Nedlægning af **Smøgen** mellem Heibergsgade og Strandvejen, hvorefter denne Smøge var uden Betydning for Brandvæsenet.

Vestesen oplyste, at Brandvæsenet ingen Interesse havde af Passagen, og da der ved den ny Bygning ved Skansen kom en bekvem Nedgang, kunde der ikke siges at være nogen Trang til at opretholde Passagen. Dog vilde det sikkert være bedst, at Trappen blev istandsat, saaledes at den kunde gøre Tjeneste, indtil Afspærringen i Heibergsgade om et Aars Tid blev hævet.

Nørgaard foreslog, at Brolægningsudvalget fik Bemyndigelse til at foranstalte Passagen nedlagt, naar Trappen ved Skansen blev færdig.

Det vedtoges at bemyndige Brolægningsudvalget til at nedlægge Smøgen, naar den ny Trappeforbindelse langs Skanseanlægget er anlagt.

4. (J. Nr. 255—07). Indstilling fra Brolægningsudvalget vedrørende Planen for Udvidelse af **Sporvejens** Vigespor. (Se Mødet den 10. Oktober).

Vestesen erindrede om, at man ved Sagens tidligere Behandling havde vedtaget, at Sporet skulde føres forbi Tordenskjoldsgade. Selskabet havde hertil bemærket, at denne Ordning ikke vilde passe i Driften, og stillet den Ændring, at Dobbeltsporet paa Skovvejen kun førtes lige om Hjørnet af Trøjborgvej. Da det kun drejede sig om rent tekniske Enkeltheder, der havde til Hensigt at betjene Publikum hurtigere, mente Udvalget, at man burde stille sig imødekomende,

naar Selskabet vilde indgaa paa de i fem Punkter opstillede Vilkaar; men skulde Byraadet anse det for bedre, at man vendte tilbage til Selskabets oprindelige Forslag, kunde Udvalget ogsaa gaa med til det.

Müller ønskede ligesom sidst, da Sagen blev behandlet, Sporet forlænget op til Kirken, idet han vedblivende troede, at en saadan Foranstaltning vilde være til stor Bekvemmelighed for Beboerne. Dersom man ikke fik den Forbedring nu, var det tvivlsomt, om man fik den inden Udstillingen, og Forlængelsen vilde sikkert betale sig godt for Selskabet. Han antog ikke, det vilde volde Vanskelighed at faa et Tillæg derom indført i Koncessionen, da det jo var Kommunen, der havde Koncessionen, uagtet det var Selskabet, der var Brugeren.

Vestesen gjorde gældende, at Spørgsmaalet om en Forlængelse af Sporet helt op til Kirken slet ikke forelaa. Dersom Sporet skulde derop, maatte Selskabet have en helt anden Køreplan, og Forlangendet om en saadan lokal, stykkevis Udvidelse maatte anses for højst mærkelig, saa meget mere som Sporvejslinien maaske slet ikke skulde videre den Vej. Han vilde anbefale, at man enten vedtog det subsidiære Forslag eller vendte tilbage til det oprindelige Forslag paa de af Udvalget stillede Vilkaar.

Formanden troede ikke, Sagen havde væsentlig Betydning for Selskabet, og gjorde gældende, at en Forlængelse udover Tordenskjoldsgade vilde besværliggøre Driften.

Harald Jensen indrømmede, at man ikke maatte forsømme nogen Lejlighed til at faa Sporet forlænget, men det gjaldt dog først og fremmest om, at Forlængelsen stemte overens med

Byens Udvikling. Hvis Sporet nu skulde forlænges, maatte det være ud ad Skovene til, saaledes at disse kunde forbindes. Det vilde betale sig, hvorimod det sikkert vilde blive en daarlig Forretning at forlænge Sporet ned ad en Sidegade som Trøjborgvej. Om en Maanedstid vilde Forslaget om Banegaardens Flytning komme frem i Rigsdagen, og dette vilde influere paa Sporvejslinien, idet den sydvestlige og vestlige Bydel, hvis Banegaarden blev flyttet, saa vilde være nærmere til at faa Sporvej. Han kunde slutte sig til Udvalgets Forslag, men kunde ogsaa godt gaa med til Selskabets oprindelige Forslag.

Jakob Jensen protesterede imod, at Trøjborgvej blev betegnet som en Sidegade, da den blev befærdet af en Befolkning paa 3000 Mennesker. Naar Selskabet holdt paa de vedtagne Spor-skifter, var der ingen Midler til at tvinge det, men dette viste, hvor uheldigt det var at give et privat Selskab en saadan Koncession. Han tvivlede iøvrigt stærkt om, at Selskabet i Længden kunde tilfredsstille de Krav, Byen stillede, men kunde Byraadets Repræsentanter i Selskabets Bestyrelse ikke faa disse Krav opfyldt, maatte man se at finde andre Veje.

Müller hævdede, at Selskabet var til for Publikums Skyld, og at de foreslaaede Forandringer skete udelukkende for Selskabets Bekvemmelighed. Køreplanen kunde vel ogsaa nogenlunde let forandres.

Nørgaard mente, at det nøje maatte overvejes, hvilken Udvidelse der i det lange Løb vilde være mest formaalstjenlig, og at det havde stor kommunal Betydning, at Selskabet koncentrerede sin Kraft. Han fandt det ubegribeligt, at ikke alle var glad ved Forslaget, der udelukkende

havde til Hensigt at gøre Driften bekvem for Publikums Skyld, og var forbavset over, at Selskabet vilde sætte sig i saa stor Udgift. Efter hans Mening stod man sig bedst ved at slutte sig til det oprindelige Forslag.

S a b r o e syntes, det var urigtigt at rette Bebrejdelser mod Selskabet, der udførte et stort Arbejde, som man maatte være Bestyrelsen Tak skyldig for, kun vilde han haabe, at der kom lidt mere Fart i Arbejdet.

L o t t r u p hævdede, at Brolægningsudvalget havde forandret Mening, siden Sagen sidst blev behandlet.

H a r a l d J e n s e n skulde gerne gøre en Undskyldning, fordi han havde kaldt Trøjborgvej en Sidegade, skønt han nok troede, at der vilde vise sig en ganske betydelig Forskel, hvis man sammenlignede Færdselen i Trøjborgvej med Færdselen i Frederiksalles. Idet han takkede Hr. Sabroe for de venlige Ord om Selskabets Bestyrelse, beklagede han, at denne var saa langsom i det, men det laa i, at de, der sad i Bestyrelsen, bestræbte sig for at tænke, før de handlede.

V e s t e s e n mindede om, at det var Ændringerne, der havde forvoldet Vanskelighederne, og at Udvalget derfor havde ment at burde anbefale det subsidiaire Forslag, uagtet det intet havde imod at gaa med til det oprindelige Forslag.

S a b r o e havde før hørt Udtalelser som Hr. Harald Jensens sidste Bemærkning og vistnok fra samme Kant, men han vilde hævde, at man maatte have Lov til at sige et borgerligt Ord, naar man fandt det fornødent.

H a r a l d J e n s e n havde intet imod, at man udtalte sig, men der var visse Former, man maatte opretholde.

N ø r g a a r d foreslog, at man holdt sig til det oprindelige Forslag.

Det vedtoges at approbere det oprindelige fra Sporvejsselskabet fremkomne Forslag om Anlæg af Dobbeltspor i Trøjborgvej paa de af Brolægningsudvalget tidligere foreslaaede Vilkaar.

5. (J. Nr. 416—07). Indstilling fra Udvalget for »Vennelyst« om Bevilling af ca. 600 Kr. til 2 ny Komfurer i Pavillonens Køkken.

J u l. A n d e r s e n oplyste, at Komfuret i Vennelystpavillonen var opbrændt og ikke kunde repareres, saa det var nødvendigt at anskaffe et nyt, der vilde koste 455 Kr. Desuden foreslog Udvalget, at der blev anskaffet et Gaskomfur til 127 Kr. Et Gaskomfur vilde spare meget paa det store Komfur, saa Anskaffelsen af det maatte anses som en økonomisk rigtig Foranstaltning. Endvidere blev det nødvendigt at skaffe bedre Træk i Skorstenen, som var for lav, og dette kunde gøres ved Paasætning af et Jernrør, der vilde koste ca. 40 Kr. foruden Opsætningen. De forskellige Foranstaltninger vilde foruden Opsætning af Røret beløbe sig til 622 Kr. minus 25 Kr. for det gamle Komfur.

Indstillingen vedtoges.

6. (J. Nr. 2—07). Ansøgning om Dispensation fra Bygningslovens § 21 med Hensyn til Nybygningerne ved Hejbergsgade.

Anbefales overensstemmende med Sundhedskommissionens Flertals Erklæring.

